

UTKAST

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om vattentjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om vattentjänster ändras. Genom propositionen genomförs föresatsen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering att fungerande vattentjänster ska tryggas och vattenresurserna hållas i nationella händer. Propositionen utgör ett led i den nationella reformen av vattentjänster och dess syfte är att göra det möjligt att genomföra reformprogrammet och de åtgärder som ingår i det. Genom propositionen har man på det sätt som förutsätts i riksdagens beslut som grundar sig på medborgarinitiativet Vattnet är vårt (RSk 26/2021 rd – MI 2/2020 rd) berett sådan lagstiftning som säkerställer att de offentligt ägda vattentjänstfunktioner som omfattas av kommunens organiseringskyldighet förblir i kommunernas ägo och bestämmanderätt.

I syfte att genomföra riksdagens beslut föreslås det att det i lagen om vattentjänster tas in en bestämmelse enligt vilken kommunen ska ha bestämmande inflytande över vattentjänstverk och att deras egendom antingen ska ägas av kommunen eller vara i kommunens långvariga besittning. Dessutom föreslås det att kommunen ska ha förköpsrätt vid köp av vattentjänstverk som för närvarande är privatägda och deras egendom.

Genom de övriga ändringar som föreslås i lagen om vattentjänster främjas det regionala samarbetet och strukturomvandlingen inom vattentjänsterna, utvecklas planeringssystemet inom vattentjänsterna, preciseras kommunens skyldighet att ordna vattentjänster, förtydligas fastställandet av vattentjänstverkens verksamhetsområden och fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets ledningsnät, effektiviseras skötseln av verkets ekonomi, förbättras kostnadstäckningen och transparensen i fråga om avgifterna för vattentjänster samt effektiviseras tillsynen enligt lagen. Dessutom ska lagens funktion i allmänhet förbättras genom att enskilda bestämmelser i lagen förtydligas och preciseras.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

UTKAST

KIRJOITA TEKSTIÄ NAPSAUTTAMALLA TAI NAPAUTTAMALLA TÄTÄ.

Lag

om ändring av lagen om vattentjänster

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om vattentjänster (119/2001) 3 § 8 punkten och 14 §, av dem 3 § 8 punkten sådan den lyder i lag 681/2014,

ändras 1 §, 3 § 3 och 4 punkten, 4 § 2 mom., 5–8 §, 8 a och 9–11 §, 15 § 1 och 4 mom., 15 a, 15 b, 16 och 16 a §, 17 § 2 och 3 mom., 18 och 19 §, 20 § 1 och 3 mom., 20 a–20 c §, 20 d § 3 och 4 mom., 23 § 1 mom., 24 § 2, 3 och 5 mom. samt 30–35 §,

av dem 3 § 3 och 4 punkten, 4 § 2 mom., 5, 7, 8, 8 a, 10, 11 och 15 a §, 20 § 1 och 3 mom., 20 a–20 c §, 20 d § 3 och 4 mom. samt 24 § 5 mom. sådana de lyder i lag 681/2014, 15 b § sådan den lyder i lag 290/2018, 15 § 1 och 4 mom., 16 och 16 a § sådana de lyder i lag 1259/2022, 32 § sådan den lyder i lag 827/2019 och 35 § sådan den lyder i lag 1013/2018, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder i lagarna 681/2014 och 1259/2022, nya 9–12 punkter, till lagen nya 4 a–4 e, 5 a, 8 b, 9 a, 9 b och 35 a §, till 7 §, sådan den lyder i lag 681/2014, ett nytt 2 mom. och till 17 c §, sådan den lyder i lag 681/2014, ett nytt 3 mom.

som följer:

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att trygga vattentjänster som till skäligen kostnader och driftsäkert möjliggör

- 1) tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven och kvalitetsmålen, och
- 2) sådan avloppshantering som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

-
- 3) *vattentjänstverk* en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster, och
 - a) levererar vatten för att användas som hushållsvatten till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller motsvarande minst 50 personers behov, eller
 - b) tar emot avloppsvatten till en volym av minst 10 kubikmeter per dygn eller från minst 50 personer,
-

- 4) *kund* ägaren till eller innehavaren av en fastighet eller någon annan som ingår ett avtal enligt 5 kap. med ett vattentjänstverk om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,
-

- 9) *kundägt vattentjänstandelslag* ett vattentjänstverk i andelslagsform av vars kunder mer än hälften är medlemmar av vattentjänstandelslaget,

- 10) *partivattentjänstverk* en inrättning som levererar vatten till ett vattentjänstverk, eller leder eller behandlar vattentjänstverkets avloppsvatten,

UTKAST

11) *verksamhetsområde* det område där ett vattentjänstverk sköter vattentjänsterna enligt vad som föreskrivs i lag och där de fastigheter som finns inom området ska anslutas till vattentjänstverkets vattenledning eller spillvattenavlopp,

12) *vattentjänstegendom* vattenlednings- och avloppsnätet samt byggnader, konstruktioner och anordningar i direkt anslutning till att ta, behandla och leverera vatten samt ta emot och behandla avloppsvatten.

4 §

Myndigheter

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är närings-, trafik- och miljöcentralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och konsumentombudsmannen.

4 a §

Myndigheternas tillsynsuppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralen övervakar inom sitt ansvarsområde särskilt säkerställandet av kommunens bestämmande inflytande över vattentjänsterna samt utvecklandet och ordnandet av vattentjänster, skötseln av vattentjänsterna, egendomsförvaltningen, vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat, vattentjänstverkets beredskap och uppgifters offentlighet.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten övervakar inom sitt ansvarsområde särskilt skötseln av vattentjänsterna, anslutningsskyldigheten, vattentjänstverkets beredskap samt ordnandet och skötseln av avloppshantering av dagvatten.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av lagen inom sitt ansvarsområde.

Konsumentombudsmannen övervakar att villkoren i avtal som avses i 5 kap. är lagenliga med avseende på konsumentskyddet.

4 b §

Kommunens vattentjänstuppgifter

Kommunen ska i förvaltningsstadgan ge bestämmelser om de kommunala myndigheter som svarar för uppgifterna enligt denna lag.

Kommunen kan sköta sina uppgifter enligt denna lag i samarbete med andra kommuner.

4 c §

Säkerställande av kommunens bestämmande inflytande över vattentjänsterna

Kommunen ska behålla det bestämmande inflytandet över ett vattentjänstverk och partivattentjänstverk som finns inom dess område och som den har bestämmande inflytande över. Vad som ovan föreskrivs om behållande av kommunens bestämmande inflytande gäller inte överföring av det bestämmande inflytandet till en annan kommun.

Med ett vattentjänstverk och partivattentjänstverk som kommunen har bestämmande inflytande över avses sådana verk som är kommunens balansenheter, kommunens affärsverk, en samkommun, en affärsverkssamkommun eller en samkommuns affärsverk eller andra bokföringskyldiga som kommunen ensamt eller tillsammans med andra kommuner har i 1 kap. 5 § eller 6 § 2 mom. i bokföringslagen (1336/1997) avsett bestämmande inflytande över.

Vattentjänstverk och partivattentjänstverk som inrättas efter ikraftträdandet av denna lag ska stå under bestämmande inflytande av kommunen eller vara ett kundägt vattentjänstandelslag.

UTKAST

Vattentjänstegendom som ägs av ett vattentjänstverk eller ett partivattentjänstverk som kommunen har bestämmande inflytande över ska behållas i verkets ägo. Vad som föreskrivs ovan gäller också sådan ny vattentjänstegendom som tas i drift efter att denna lag har trätt i kraft. Kommunen kan också ha på avtal grundad långvarig nyttjanderätt till sådan vattentjänstegendom som vid lagens ikraftträdande inte har ägts av verket eller som tas i drift efter att denna lag har trätt i kraft.

4 d §

Kommunens förköpsrätt

Kommunen har förköpsrätt till sådana vattentjänstverk och partivattentjänstverk och sådan vattentjänstegendom som finns inom dess område. Genom att utnyttja sin förköpsrätt träder kommunen vid tidpunkten för köpslutet in som ägare i stället för den i överlåtelsebrevet angivna köparen på de vid köpet avtalade villkoren.

Om det vattentjänstverk, partivattentjänstverk eller den vattentjänstegendom som är föremål för köp finns inom två eller flera kommuners område, har den kommun förköpsrätt inom vars område största delen av föremålet för köpet finns. Om den kommun inom vars område största delen av föremålet för köpet finns inte utnyttjar sin förköpsrätt, har också de andra kommuner inom vars område föremålet för köpet finns motsvarande rätt enligt storleksordningen för ägandet.

Säljaren av det vattentjänstverk, partivattentjänstverk eller den vattentjänstegendom som är föremål för köp ska senast en månad efter tidpunkten för köpslutet underrätta kommunen om köpet. Underrättelsen ska innehålla uppgifter om föremålet för köpet, köpevillkoren och köparen. Till underrättelsen ska fogas en plan för hur köparen säkerställer kontinuiteten i vattentjänsterna. Kommunen ska fatta beslut om utnyttjande av förköpsrätten utan dröjsmål och senast inom tre månader från det att kommunen fick underrättelsen. Kommunen ska skriftligen delge köparen och säljaren sitt beslut.

När förköpet har slutförts ska kommunen utan dröjsmål ersätta köparen för de prestationer som grundar sig på köpet och som köparen betalat innan förköpet slutförts, med undantag för prestationer som föranletts av köparens eventuella försummelser. Dessutom ska kommunen ersätta köparen för de behövliga kostnader som följer av köpet.

4 e §

Begränsningar i fråga om försäljningen av ett vattentjänstandelslags egendom

Ett kundägt vattentjänstandelslag som har bildats efter ikraftträdandet av denna lag eller dess vattentjänstegendom kan säljas eller överlåtas endast till kommunen, till ett vattentjänstverk som kommunen har bestämmande inflytande i eller till ett annat kundägt vattentjänstandelslag. Vad som föreskrivs ovan gäller också sådan vattentjänstegendom som ett kundägt vattentjänstandelslag som bildats före ikraftträdandet av denna lag har förvärvat efter ikraftträdandet.

5 §

Regional översiktsplanering av vattentjänster

Närings-, trafik- och miljöcentralen styr den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna för att främja vattentjänsternas driftssäkerhet, regionalt samarbete och strukturell förändring.

Kommunen ska delta i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna.

5 a §

Utveckling av vattentjänster i kommunen

UTKAST

Kommunen ska, i samarbete med vattentjänstverken och partivattentjänstverken inom sitt område och med andra kommuner och andra viktiga aktörer, utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för att uppfylla denna lags syften.

Kommunen ska utarbeta en vattentjänstplan för sitt område tillsammans med de aktörer som avses i 1 mom. Kommunen godkänner och uppdaterar planen. En vattentjänstplan kan utarbetas tillsammans för flera kommuners område.

I kommunens vattentjänstplan ska den regionala översiktsplanering av vattentjänsterna som avses i 5 § beaktas och planen ska samordnas med planeringen av områdesanvändningen och den faktiska samhällsutvecklingen. I planen ska presenteras åtminstone följande:

1) ett sammandrag av hur vattentjänsterna ordnas och vattentjänsterna inom kommunens område,

2) ägarpolitiken för vattentjänster och ägarstyrningen i vattentjänstverk som kommunen har bestämmande inflytande i,

3) de myndigheter som ansvarar för utvecklandet och ordnandet av vattentjänsterna i kommunen,

4) andra frågor som är viktiga med tanke på utvecklandet av vattentjänsterna i kommunen än de som avses i 1–3 punkten.

Innan kommunens vattentjänstplan godkänns ska kommunen ge tillsynsmyndigheterna tillfälle att ge utlåtande. En godkänd plan ska med tanke på tillgången till information till väsentliga delar vara allmänt tillgänglig i ett datanät.

6 §

Ordnande av vattentjänster

Ägaren eller innehavaren av en fastighet svarar för vattentjänsterna på sin fastighet enligt vad som föreskrivs i denna lag och i någon annan lag.

Om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det, ska kommunen se till att åtgärder vidtas för inrättande av ett vattentjänstverk som motsvarar behovet eller utvidgande av vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Om det inte är ändamålsenligt eller ekonomiskt möjligt att inrätta ett vattentjänstverk eller utvidga dess verksamhetsområde, kan kommunen alternativt vidta andra åtgärder för att trygga tillgången till hushållsvatten eller bortledandet av spillvatten.

Innan åtgärder enligt 2 och 3 mom. vidtas ska kommunen ge ägarna och innehavarna av fastigheter i området tillfälle att bli hörda.

7 §

Områden som ska ingå i vattentjänstverkens verksamhetsområden

När de områden som avses i 1 mom. fastställs ska behovet av anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät bedömas och åtminstone detaljplaneområden, tätorter och grundvattenområden beaktas. Tätorter som avses i rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (direktivnummer) ska dock alltid ingå i ett vattentjänstverks verksamhetsområde i fråga om hanteringen av avloppsvatten.

8 §

Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde

Kommunen ska godkänna verksamhetsområdena för de vattentjänstverk som är verksamma inom kommunens område eller fatta beslut om att det för ett vattentjänstverk inte behöver godkännas ett verksamhetsområde.

Kommunen kan godkänna ett verksamhetsområde endast för ett vattentjänstverk som är kommunens balansenhet, kommunens affärsverk, en samkommun, en affärsverkssamkommun, en samkommuns affärsverk eller ett registrerat företag eller en registrerad sammanslutning.

UTKAST

Kommunen godkänner verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av vattentjänstverket eller, om verket inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört verket. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras ska information om saken ges genom en offentlig kungörelse och tillsynsmyndigheterna ges tillfälle att ge utlåtande samt ägarna till och innehavarna av fastigheter i området ges tillfälle att bli hörda. Beslut om ett verksamhetsområde ska delges genom offentlig kungörelse.

Kommunen ska vid behov, men dock med minst 10 års mellanrum, kontrollera aktualiteten av vattentjänstverkets verksamhetsområde.

8 a §

Förutsättningar för godkännande av ett verksamhetsområde och beslutets innehåll

För godkännande av ett verksamhetsområde förutsätts att

- 1) de områden som avses i 7 § har beaktats,
- 2) vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för,
- 3) de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa,
- 4) verksamhetsområdet uppfyller målen i kommunens vattentjänstplan.

De förutsättningar som beskrivs i 1 mom. ska framgå av beslutet om verksamhetsområdet.

När kommunen godkänner verksamhetsområdet ska den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar bestämma för vilka områden vattentjänstverket ska bygga vattenledningsnät och spillvattennät. I samband med beslutet om verksamhetsområdet ska det också ställas upp en målinriktad, med samhällsutvecklingens behov överensstämmande tidsplan för när vattenlednings- och spillvattennäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.

Verksamhetsområdet samt de områden inom verksamhetsområdet där vattentjänstverket ska bygga vattenlednings- eller spillvattennät ska anges på en karta. På kartan över verksamhetsområdet ska inte uppgifter om vattentäkter eller ledningsnät anges. Kommunen svarar för att uppgifterna om verksamhetsområdet lämnas i form av maskinläsbar geografisk information till Finlands miljöcentral utan obefogat dröjsmål. Finlands miljöcentral ser till att kartorna över verksamhetsområdena är allmänt tillgängliga i ett datanät.

8 b §

Inskränkning och upphävande av ett verksamhetsområde

Ett verksamhetsområde kan inskränkas eller det kan helt upphävas, om

1) behovet av vattentjänster i verksamhetsområdet eller i ett område som inte längre ska ingå i verksamhetsområdet har förändrats så att vattentjänstverkets verksamhetsförutsättningar har försämrats väsentligt, eller

2) grunderna för beslutet om verksamhetsområdet har visat sig vara väsentligt felaktiga.

Om kommunen beslutar att inskränka eller upphäva ett verksamhetsområde ska den samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät, men kommer att ligga utanför verksamhetsområdet, och hur vattentjänsterna ska ordnas i de i 6 § 2 och 3 mom. avsedda områden som kommer att ligga utanför verksamhetsområdet.

På ett beslut om inskränkning av ett verksamhetsområde tillämpas 8 § 3 mom. och 8 a §. På beslut om upphävande av ett verksamhetsområde tillämpas 8 § 3 mom. och 8 a § 1 mom. 1 och 4 punkten samt 3 mom.

9 §

Skötsel av vattentjänster

Vattentjänstverket har hand om vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov i enlighet med det beslut om verksamhetsområdet som

UTKAST

avses i 8 §. Utanför verksamhetsområdet har vattentjänstverket hand om vattentjänsterna för de fastigheter som har anslutits till vattentjänstverkets vattenledning eller spillvattenavlopp.

Att ta hand om vattentjänsterna i enlighet med 1 mom. inbegriper följande:

- 1) byggande av distributionsnät för hushållsvatten och avloppsnät samt egendomsförvaltning av vattentjänstegendom,
- 2) leverans av hushållsvatten och bortledning av spillvatten,
- 3) ansvar för vattentjänsternas driftssäkerhet,
- 4) de uppgifter enligt 3 kap. som vattentjänstverket ska sköta,
- 5) eventuella andra uppgifter som vattentjänstverket ska sköta enligt beslutet om verksamhetsområdet.

9 a §

Vattentjänstverkets egendomsförvaltningsplan

Vattentjänstverket ska se till att det utarbetas en egendomsförvaltningsplan och att den uppdateras. I egendomsförvaltningsplanen ska kommunens vattentjänstplan beaktas. Syftet med egendomsförvaltningsplanen är att säkerställa att verket klarar av att sköta vattentjänsterna och svara för vattentjänsternas driftssäkerhet i enlighet med 9 § så att de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa.

Vattentjänstverket ska delge kommunen och närings-, trafik- och miljöcentralen egendomsförvaltningsplanen.

Närmare bestämmelser om innehållet i och uppdateringen av egendomsförvaltningsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 b §

Tryggande av vattentjänsterna

Om ett vattentjänstverk inte klarar av att sköta vattentjänsterna på det sätt som avses i 9 §, ska kommunen vidta åtgärder enligt 6 § för att säkerställa att vattentjänsterna fungerar i området.

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

Fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp.

En fastighet behöver inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om den inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till verkets vattenledning eller spillvattenavlopp ansluta en fastighet som på grund av vattenförbrukningen eller på grund av beskaffenheten eller kvantiteten av det spillvatten som ska ledas in i spillvattenavloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

Vattentjänstverket ska på begäran till kommunen lämna uppgifter om fastigheter som anslutits till vattenlednings- och avloppsnätet.

11 §

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten beviljar på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för en viss tid, från anslutningsskyldigheten för fastigheter enligt 10 § på de grunder som anges i denna paragraf. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och ägaren till eller innehavaren av fastigheten ges tillfälle att bli hörda. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska

UTKAST

dessutom vid behov begära utlåtande om ansökan hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten ska beviljas om

1) anslutningen till ledningsnätet blir oskälig för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak, och

2) befrielsen inte ensamt eller tillsammans med andra befrielser på ett betydande sätt riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Utöver det som föreskrivs i 2 mom. förutsätter befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till vattenledning att fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven och kvalitetsmålen i hälsoskyddslagen. Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till spillvattenavlopp förutsätter utöver det som föreskrivs i 2 mom. att bortledandet och behandlingen av fastighetens spillvatten har ordnats i enlighet med kraven i miljöskyddslagen.

När de omständigheter som avses i 2 mom. 1 punkten förändras ska förutsättningarna för befrielse granskas på nytt.

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan ta ut avgift för behandlingen av ansökan om befrielse. Avgifter som kommunen tar ut får motsvara högst kommunens totala kostnader för prestationen. Grunderna för avgifterna anges närmare i en taxa som antas av kommunen.

15 §

Vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet

Ett vattentjänstverk ska hålla sig informerat om faktorer som är viktiga med tanke på sin verksamhet och konsekvenserna av den, och om de risker som hänför sig till dessa faktorer. I detta syfte ska verket kontrollera kvantiteten av och kvaliteten på det råvatten som det använder, vattentjänstegendomens skick och mängden läckvatten i verkets vattenlednings- och avloppsnät. Uppgifterna om ledningsnätets placering ska omvandlas till maskinläsbar form.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

15 a §

Vattentjänstverkets beredskap för störningssituationer

Ett vattentjänstverk svarar för att vattentjänsterna för de till verkets ledningsnät anslutna fastigheterna är tillgängliga i störningssituationer. För att trygga tjänsterna ska verket samarbeta med andra vattentjänstverk som är anslutna till samma ledningsnät samt med kommunen, de kommunala tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheterna, närings-, trafik- och miljöcentralen, regionförvaltningsverket, avtalsparterna och kunderna.

Vattentjänstverket ska utarbeta en beredskapsplan som omfattar riskhantering och beredskap för störningssituationer, öva verksamheten i störningssituationer och vidta de åtgärder som behövs enligt planen. Verket ska uppdatera planen vid behov och minst vart sjätte år samt ge in planen till tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheten och kommunen. Vattentjänstverkets beredskapsplan är en sekretessbelagd handling.

Vattentjänstverket ska samordna beredskapsplanen med kommunens beredskapsplanering, den riskhanteringsplan för hushållsvattenproduktionskedjan som avses i hälsoskyddslagen, den släckvattenplan som avses i räddningslagen och den beredskapsplan som avses i miljöskyddslagen. En beredskapsplan enligt denna lag behöver inte utarbetas separat till den del en motsvarande plan, riskbedömning eller handling har utarbetats med stöd av någon annan lag.

Vad som i 1–3 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

UTKAST

Närmare bestämmelser om beredningsplanens innehåll och vattentjänstverkets verksamhet för att trygga tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 b §

Anmälan om störningar i vattentjänster

Vattentjänstverket ska utan dröjsmål till närings-, trafik- och miljöcentralen anmäla betydande störningar som stör eller kan störa tillhandahållandet av vattentjänster. Anmälan behöver dock inte göras, om vattentjänstverket har gjort en motsvarande anmälan med stöd av hälsoskyddslagen eller miljöskyddslagen. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den som övervakar miljötillstånd ska utan dröjsmål underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om betydande störningssituationer som de fått kännedom om. Vattentjänstverket ska informera om störningar i tillräcklig utsträckning.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska upprätthålla en lägesbild över vattentjänsterna och sända en anmälan om förändringar i lägesbilden för kännedom till jord- och skogsbruksministeriet och statsrådets lägescentral.

Närmare bestämmelser om när en sådan störning som avses i 1 mom. är betydande samt om innehållet i och utformningen av anmälan enligt det momentet och hur den ska lämnas in får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Tillgång till information och upplysningsplikt

Vattentjänstverket och kunden ska på begäran lämna varandra de uppgifter som behövs för anslutningen till vattentjänstverkets ledningsnät samt skötseln av vattentjänsterna.

Ett vattentjänstverk som levererar hushållsvatten ska minst en gång om året i samband med fakturan eller annars i lättillgänglig form lämna kunderna information om kvaliteten och priset på och förbrukningen av det hushållsvatten som verket levererar, samt information om var verkets verksamhetsberättelse kan läsas.

Vattentjänstverkets kunder ska förmedla den information som avses i 2 mom. till slutförbrukarna av hushållsvatten.

Närmare bestämmelser om den information om kvaliteten, priset och förbrukningen i fråga om hushållsvatten som avses i 2 och 3 mom. och om lämnandet och vidareförmedlingen av informationen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 a §

Offentlighet i fråga om handlingar som innehåller miljöinformation

På tillgången till information ur ett vattentjänstverks handlingar som innehåller miljöinformation om kvaliteten på och mängden av råvatten eller hushållsvatten eller om behandling och avledande av avloppsvatten samt på skyldigheten att främja tillgången till sådan miljöinformation tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), även om verket inte enligt den lagen omfattas av dess tillämpningsområde.

17 §

Användning av en kunds fastighet

Vattentjänstverket ska se till att besök och åtgärder på kundens fastighet medför så liten olägenhet eller skada som möjligt för fastigheten eller dess användning. Vattentjänstverket ska ersätta andra än tillfälliga olägenheter och obetydliga skador som verket orsakat.

UTKAST

Om erhållande av nyttjande- och äganderätt till områden som behövs för sådana byggnader, anordningar och konstruktioner som behövs för vattentjänsterna föreskrivs särskilt. I vattenlagen (587/2011) finns bestämmelser om rätten att ta grundvatten och avleda vatten samt om undersökningar som behövs för utredande av möjligheterna att vidta en åtgärd som avses i vattenlagen.

17 c §

Befrielse från anslutning till dagvattenavlopp

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan ta ut avgift för behandlingen av ansökan om befrielse. Avgifter som kommunen tar ut får motsvara högst kommunens totala kostnader för prestationen. Grunderna för avgifterna anges närmare i en taxa som antas av kommunen.

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska vara sådana att det på lång sikt är möjligt att täcka vattentjänstverkets ny- och reparationsinvesteringar och kostnader i enlighet med egendomsförvaltningsplanen enligt 9 a § med dem. Avgifterna ska vara skäliga och rättvisa.

I avgifterna får ingå högst en skälig avkastning på kapitalet, dock så att kraven i 1 mom. uppfylls.

I avgiftens storlek kan beaktas behovet av att reglera vattenförbrukningen, ett särskilt användningsändamål för vattnet eller avloppsvattnets exceptionella beskaffenhet eller mängd. Avgifterna ska efter behov vara sådana att de främjar en sparsam förbrukning av vatten och minskning av mängden avloppsvatten samt förebygger att skadliga ämnen leds in i avlopp.

Vattentjänstverket ska årligen i samband med justeringen av avgifterna bedöma huruvida avgiftsgrunderna enligt 1–3 mom. uppfylls.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket ska ta ut grundavgift och bruksavgift för vattentjänsterna. Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller.

Bruksavgift tas ut enligt kvantiteten hushållsvatten som fastigheten använder samt kvantiteten och beskaffenheten av det spillvatten som leds bort från fastigheten. Vattentjänstverket kan ta ut bruksavgift också för avloppshantering av dagvatten.

Grundavgifterna, anslutningsavgifterna och de andra avgifterna ska vara av olika storlek i olika områden om detta behövs för att kostnaderna ska riktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar ska kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. Även bruksavgifterna kan vara av olika storlek i olika områden om de ovan beskrivna förutsättningarna uppfylls. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta också fastighetens användningsändamål.

20 §

Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen

I kommunens eller företagets bokföring ska vattentjänsterna avskiljas från de övriga verksamheterna. För vattentjänsterna ska det för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys samt uppges noter till dem. Balansräkningen, resultaträkningen och finansieringsanalysen ska upprättas i enlighet med bokföringslagen. På upprättande

UTKAST

av balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys för ett vattentjänstverk som omfattas av kommunallagens tillämpningsområde tillämpas dessutom kommunallagen (410/2015).

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

20 a §

Vattentjänstverkets verksamhetsberättelse

Vattentjänstverket ska upprätta en sådan verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen. På upprättande av verksamhetsberättelsen för ett vattentjänstverk som omfattas av kommunallagens tillämpningsområde tillämpas dessutom kommunallagen.

Verksamhetsberättelsen ska i begriplig form innehålla uppgifter om

- 1) det bokslut som avses i 20 §,
- 2) nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet,
- 3) huruvida de ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar för vattentjänstverket som anges i verkets egendomsförvaltningsplan uppfylls,
- 4) huruvida de allmänna avgiftsgrunderna enligt 18 § 1 mom. uppfylls,
- 5) inverkan av den avkastning som intäktsförts i enlighet med 18 § 2 mom. på avgifterna för vattentjänsterna.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla uppgifter enligt 2 mom. också när det gäller avloppshantering av dagvatten enligt 17 a §.

Vad som i 1 mom. och 2 mom. 1 punkten föreskrivs om vattentjänstverk tillämpas också på partivattentjänstverk.

Närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 b §

Granskning av bokslutsuppgifter och verksamhetsberättelse

Revisorerna ska granska bokslutsuppgifterna enligt 20 § och verksamhetsberättelsen enligt 20 a § som ett led i kommunens, vattentjänstverkets eller partivattentjänstverkets lagstadgade revision.

20 c §

Offentliggörande av ekonomiska uppgifter

Vattentjänstverket ska öppet i datanätet offentliggöra verksamhetsberättelsen enligt 20 a § samt leveransvillkoren och prissättningsgrunderna för vattentjänster.

20 d §

Informationssystem för vattentjänster

Vad som i 2 mom. föreskrivs om vattentjänstverk gäller också partivattentjänstverk.

Närmare bestämmelser om informationssystemet för vattentjänster, de uppgifter som ska lämnas till det och tidpunkten för lämnande av uppgifterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 §

Ändring av avtalsvillkor

UTKAST

Vattentjänstverket får ändra de avgifter och övriga avtalsvillkor som anges i avtal enligt 21 § endast

- 1) på de grunder som specificeras i avtalsvillkoren, förutsatt att innehållet i avtalet inte ändras i väsentlig mån som helhet,
- 2) med stöd av en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut som grundar sig på en sådan ändring,
- 3) av andra särskilda skäl efter det att omständigheterna förändrats oförutsägbart och väsentligt.

24 §

Uppsägning av avtal

Kunden får säga upp ett avtal enligt 21 § om anslutning till ledningsnätet i ett vattentjänstverks verksamhetsområde endast om fastigheten har beviljats befrielse från anslutningsskyldigheten med stöd av 11 § eller fastigheten inte omfattas av anslutningsskyldigheten enligt 10 §.

Vattentjänstverket får säga upp ett avtal enligt 21 § om tillhandahållande och anlitan-
de av vattentjänstverkets tjänster endast om vattentjänsten har avbrutits på de grunder som anges i 26 § och avbrottet har pågått i mer än sex månader, eller om det annars är oskäligt att hålla avtalet i kraft.

Trots vad som föreskrivs i 1 och 3 mom. får vattentjänstverket säga upp ett i 21 § avsett avtal om anslutning till ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitan-
de av verkets tjänster också när en kunds fastighet ligger utanför verksamhetsområdet eller kommer att ligga utanför verksamhetsområdet på grund av att detta inskränks. Uppsägningen förutsätter att vattentjänstverket eller kommunen tryggar fastighetens vattentjänster så att de inte föranleder kunden betydande extra kostnader.

30 §

Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande

Tillsynsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett åläggande som den har meddelat med stöd av 29 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts. Bestämmelser om vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

31 §

Rätt att anhängiggöra ärenden

Om kommunen har åsidosatt en skyldighet som avses i 6 § 2 och 3 mom. och ärendet inte har blivit anhängigt på tillsynsmyndighetens initiativ, kan ärendet anhängiggöras skriftligen av den vars rätt eller fördel saken kan beröra samt av den myndighet som bevakar allmänt intresse i saken.

32 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och den kommunala hälsoskyddsmyndigheten finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Ändring i beslut av andra kommunala myndigheter får sökas genom kommunalbesvär med iakttagande i övrigt av vad som i kommunallagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut av kommunala myndigheter.

UTKAST

I ett i 16 a § avsett beslut av ett vattentjänstverk i ett ärende som gäller rätt att ta del av en handling får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

33 §

Besvärsrätt

Utöver vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden och kommunallagen har den vars rätt eller fördel saken kan beröra, kommunen, tillsynsmyndigheten och den myndighet som bevakar allmänt intresse besvärsrätt.

34 §

Twistemål som gäller fastigheters vattentjänster

Sådana tvistemål mellan ett vattentjänstverk och en kund som gäller en fastighets vattentjänster behandlas vid tingsrätten. Bestämmelser om behörig domstol finns i 10 kap. i rättegångsbalken.

35 §

Tystnadsplikt

På tystnadsplikten för den som utför uppgifter som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

35 a §

Tillsynsmyndigheternas rätt att få information och utföra inspektioner

Tillsynsmyndigheterna har trots bestämmelserna om tystnadsplikt enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rätt att av andra myndigheter, vattentjänstverk och partivatentjänstverk få uppgifter som är nödvändiga för utförandet av deras uppgifter.

Den kommunala miljövårdsmyndigheten och en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som myndigheten förordnat har rätt att för utförande av sina uppgifter

- 1) röra sig på annans område,
- 2) få tillträde till platser där verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag bedrivs,
- 3) utföra inspektioner och undersökningar.

Det som föreskrivs i 2 mom. gäller inte utrymmen som används för boende av permanent natur.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Kommunen ska inom två år från ikraftträdandet av denna lag i förvaltningsstadgan ge de i 4 b § avsedda bestämmelserna om de kommunala myndigheter som svarar för uppgifterna enligt lagen. Kommunen ska utarbeta en vattentjänstplan enligt 5 a § inom två år från ikraftträdandet av denna lag. Kommunen ska kontrollera att de verksamhetsområden som godkänts före ikraftträdandet av denna lag överensstämmer med denna lag inom fem år från ikraftträdandet. Kommunen ska i fråga om nya vattentjänstverk som ska omfattas av tillämpningsområdet för denna lag fatta ett i 8 § 1 mom. avsett beslut om att godkänna eller inte godkänna verksamhetsområdet inom fem år från ikraftträdandet av denna lag.

UTKAST

Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts före ikraftträdandet av denna lag och som ligger i en tätort bestäms fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets vattenledning och avlopp i enlighet med den 10 § som gällde vid ikraftträdandet tills kommunen kontrollerar att verksamhetsområdet överensstämmer med denna lag. Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts före ikraftträdandet av denna lag och som ligger utanför en tätort bestäms fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets vattenledning och avlopp dock fortfarande i enlighet med den 10 § som gällde vid ikraftträdandet tills två år har förflutit från det att det kontrollerats att verksamhetsområdet överensstämmer med denna lag.

Ett vattentjänstverk ska utarbeta en egendomsförvaltningsplan enligt 9 a § inom två år från ikraftträdandet av denna lag. Ett vattentjänstverk ska utarbeta en beredningsplan enligt 15 a § inom fyra år från ikraftträdandet av denna lag.

De avgifter som ett vattentjänstverk tar ut ska överensstämma med 18 och 19 § i denna lag för den räkenskapsperiod som följer efter det att egendomsförvaltningsplanen har utarbetats.

Verksamhetsberättelsen enligt 20 a § ska första gången upprättas för den räkenskapsperiod som börjar efter att egendomsförvaltningsplanen har utarbetats. De uppgifter som ska offentliggöras i enlighet med 20 c § ska vara öppet tillgängliga i datanätet inom sex månader från utgången av den räkenskapsperiod som avses ovan.

I ärenden som är anhängiga vid förvaltningsmyndigheter eller domstolar när denna lag träder i kraft iakttas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På vattentjänstverk vars verksamhetsområde har godkänts före ikraftträdandet av denna lag, men som efter ikraftträdandet inte uppfyller definitionen av vattentjänstverk, tillämpas den lag som gällde vid ikraftträdandet tills kommunen kontrollerar verksamhetsområdet i ett förfarande enligt denna lag.

Helsingfors den xx xxxx 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

UTKAST

..minister Förmamn Efternamn

UTKAST

Valitse kohde.

Valitse kohde.